

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 14. februára 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani – Smernica 2000/78/ES – Článok 2 ods. 2 písm. b) – Nepriama diskriminácia z dôvodu veku – Novoprijatí učители – Dátum prijatia do zamestnania – Platová tabuľka a zaradenie do platových stupňov pri nástupe do zamestnania, ktoré sú menej výhodné v porovnaní s tými, ktoré sa uplatňujú na už zamestnaných učiteľov“

Vo veci C-154/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Labour Court (Pracovný súd, Írsko) z 23. februára 2018 a doručený Súdnemu dvoru 27. februára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Tomás Horgan,

Claire Keegan

proti

Minister for Education & Skills,

Minister for Finance,

Minister for Public Expenditure & Reform,

Ireland,

Attorney General,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia E. Levits, M. Berger, C. Vajda a P. G. Xuereb,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- T. Horgan a C. Keegan, v zastúpení: A. M. Lyne, solicitor,
- Minister for Education & Skills, Minister for Finance, Minister for Public Expenditure & Reform, Ireland a Attorney General, v zastúpení: M. Browne, L. Williams a A. Joyce, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: J. Tomkin a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vydal tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 ods. 2 písm. b) smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Tomášom Horganom a pani Claire Keeganovou na jednej strane a Minister for Education & Skills (Ministerstvo školstva a vzdelávania, Írsko), Minister for Finance (Ministerstvo financií, Írsko), Minister for Public Expenditure & Reform (Ministerstvo pre verejné výdavky a reformy, Írsko), Ireland (Írsko), ako aj Attorney General (Írsko), na druhej strane, vo veci zákonnosti vnútroštátneho opatrenia uplatňujúceho sa od 1. januára 2011 na novoprijatých úradníkov do zamestnania, vrátane učiteľov štátnych škôl, a ktoré stanovuje platovú tabuľku a zaradenie do platových stupňov pri nástupe do zamestnania, ktoré sú menej výhodné v porovnaní s tými, ktoré sa uplatňujú na už zamestnaných učiteľov.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 1 smernice 2000/78 stanovuje:

„Účelom tejto smernice je ustanovenie všeobecného rámca pre boj proti diskriminácii v zamestnaní a povolani na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, s cieľom zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania.“

- 4 Článok 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Na účely tejto smernice sa pod pojmom ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘ rozumie, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1.

2. Na účely odseku 1:

...

- b) o nepriamu diskrimináciu ide, keď zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax by uviedla osoby určitého náboženstva alebo viery, s určitým zdravotným postihnutím, určitého veku alebo určitej sexuálnej orientácie do nevýhodného postavenia v porovnaní s inými osobami, iba ak:
- i) takýto predpis, kritérium alebo zvyklosť sú objektívne odôvodnené oprávneným cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné...

...“

Írske právo

- 5 Obežník č. 0040/2011 s názvom „Nové platové tabuľky pre nových učiteľov vymenovaných v roku 2011“ stanovuje v bodoch 1 až 4:

„Úvod

1. Ministerstvo školstva a vzdelávania informuje výbory pre odborné vzdelávanie, riadiace orgány a učiteľov o uplatnení revidovaných platových taríf a príplatkov novým učiteľom vymenovaným od 1. januára 2011.
2. V rámci rozpočtu z roku 2011 vláda uplatnila zníženie platu novoprijatých úradníkov do zamestnania (ďalej len „novoprijatí zamestnanci“) o 10 % a všetci noví zamestnanci zaradení do nástupných platových tried štátnej služby musia byť od 1. januára 2011 zaradení do prvého platového stupňa príslušnej platovej tabuľky.

Uplatnenie nových platových taríf

3. Zníženie o 10 % sa uplatňuje na základný plat, na príplatky a na príplatky za dozor a zastupovanie.

a) Základný plat

Zníženie o 10 % sa uplatňuje na základný plat pre všetky zvýšené stupnice platových taríf. Denná a hodinová odmena pre zastupujúcich alebo nezastupujúcich učiteľov v rámci prvého stupňa základného vzdelávania a hodinová sadzba pre zastupujúcich alebo nezastupujúcich učiteľov pracujúcich na čiastočný úväzok v rámci vyššieho stupňa vzdelávania boli taktiež znížené. Revidované tarify sú stanovené v prílohe tohto obežníka...

b) Príplatky

Zníženie o 10 % sa uplatňuje aj na všetky príplatky s výnimkou príplatkov na povýšenie, konkrétne príplatky na osobitné úlohy, ako aj príplatky pre zástupcov riaditeľa a riaditeľov vzdelávacích zariadení.

Novovymenovaní učitelia

4. Nové platové tarify za prácu sa uplatňujú na všetkých učiteľov, ktorí boli vymenovaní 1. januára 2011 alebo po tomto dátume.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 6 V roku 2011 pán Horgan a pani Keeganová získali diplomy, ktoré ich oprávňovali na výkon povolania učiteľa. Od jesene uvedeného roku vykonávali toto povolanie na írskych verejných základných školách.

- 7 V nových platových triedach pre novoprijatých učiteľov obsiahnutých v obežníku č. 0040/2011 sa od 1. januára 2011 znížili platy o 10 % v každom stupni platovej triedy v porovnaní s platmi učiteľov, ktorí nastúpili do zamestnania pred týmto dátumom.
- 8 Navyše podľa tohto obežníka boli všetci novoprijatí učitelia zaradení do prvého stupňa uplatniteľnej platovej tabuľky na rozdiel od predchádzajúcej praxe, ktorá spočívala v zaradení nových učiteľov do druhého alebo tretieho stupňa tejto platovej tabuľky.
- 9 Cieľom týchto opatrení je reagovať na nevyhnutnosť dosiahnuť strednodobé štrukturálne zníženie nákladov na štátnu službu v čase významných rozpočtových obmedzení a znížiť značný deficit verejných financií.
- 10 Pán Horgan a pani Keeganová napadli uvedené opatrenia na Equality Tribunal (Súd pre rovnaké zaobchádzanie, Írsko), odvolávajú sa na rozdielne zaobchádzanie na základe veku. Keďže tento súd zamietol ich žalobu, podali odvolanie na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 11 Vnútroštátny súd spresňuje, že opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, viedli ku koexistencii dvoch skupín pracovníkov vykonávajúcich prácu rovnakej hodnoty, ktoré sú však odmeňované rozdielne, pričom medzi oboma skupinami existuje zjavný vekový rozdiel.
- 12 Približne 70 % učiteľov, ktorí nastúpili do zamestnania v roku 2011, malo totiž najviac 25 rokov. Učitelia, ktorí nastúpili do zamestnania počas uvedeného roku, vrátane pána Horgana a pani Keeganovej, tak boli v čase svojho nástupu vo všeobecnosti mladší ako učitelia prijatí do zamestnania pred týmto rokom, pričom títo poslední uvedení učitelia sú považovaní za najlepšie odmeňovanú skupinu osôb.
- 13 Vnútroštátny súd však uvádza, že faktorom určujúcim platovú tabuľku uplatniteľnú na učiteľov je rok ich prijatia do zamestnania a že na každého učiteľa prijatého do zamestnania po 1. januári 2011 sa uplatní menej výhodná platová tabuľka nezávisle od jeho veku v čase jeho prijatia do zamestnania. Naopak, každý učiteľ prijatý do zamestnania pred týmto rokom bol zaradený do predchádzajúcej platovej tabuľky, kde aj ostal nezávisle od dátumu prijatia do zamestnania. Dátum prijatia do zamestnania je tak na prvý pohľad neutrálnym kritériom z hľadiska veku.
- 14 Vnútroštátny súd taktiež konštatuje, že účastníci konania vo veci samej nespochybňujú, že vekový profil učiteľov prijatých do zamestnania po 1. januári 2011 sa nelíši od vekového profilu učiteľov prijatých do zamestnania pred týmto dátumom, bez ohľadu na rok prijatia do zamestnania. Tento súd sa teda pýta, či dochádza k nepriamej diskriminácii na základe veku, ako tvrdia pán Horgan a pani Keeganová.
- 15 Pokiaľ ide o odôvodnenie prípadnej nepriamej diskriminácie, vnútroštátny súd uvádza, že boli uvedené dva dôvody, a to jednak potreba Írska reagovať na hospodársku krízu a jednak povinnosť dodržiavať kolektívnu zmluvu zakazujúcu akékoľvek ďalšie znižovanie plátov úradníkov prijatých do zamestnania pred rokom 2011.
- 16 Tento súd sa domnieva, že tieto dôvody posudzované samostatne nezakladajú platné odôvodnenie, ale že by tak mohlo byť v prípade, že sa budú posudzovať spoločne.

17 Za týchto podmienok Labour Court (Pracovný súd, Írsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Predstavuje nepriamu diskrimináciu na základe veku, v zmysle článku 2 písm. b) smernice 2000/78, ktorou sa ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, ak členský štát v postavení zamestnávateľa zavedie pre novoprijatých štátnych učiteľov menej výhodné platové tabuľky, zatiaľ čo plat tých učiteľov, ktorí už vykonávajú svoje zamestnanie, ostane nezmenený, pričom:
- a) sa upravené platové tabuľky a skôr existujúce platové tabuľky uplatňujú na všetkých učiteľov v dvoch príslušných kategóriách bez ohľadu na ich vek;
 - b) v čase, keď boli učiteľia prijatí a zaradení do príslušných tabuliek, neexistoval rozdiel vo vekovom profile osôb vo vyššie platenej skupine a osôb v nižšie platenej skupine;
 - c) zavedenie upravených platových tabuliek viedlo k výraznému rozdielu v odmeňovaní medzi dvoma skupinami učiteľov, ktorí vykonávajú prácu rovnakej hodnoty;
 - d) priemerný vek tých, ktorí sú zaradení do menej výhodných platových tabuliek, je nižší ako priemerný vek tých, ktorí sú zaradení do pôvodných platových tabuliek;
 - e) v čase, keď boli zavedené menej výhodné platové tabuľky, štatistiky štátu ukázali, že 70 % vymenovaných učiteľov bolo vo veku 25 rokov alebo menej a bolo potvrdené, že to bolo typické pre vekový profil novoprijatých štátnych učiteľov v ktoromkoľvek danom roku, a
 - f) štátni učiteľia, ktorí nastúpili do zamestnania v roku 2011 a neskôr, sú v porovnaní so svojimi kolegami vymenovanými pred rokom 2011 jednoznačne finančne znevýhodnení?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, môže byť zavedenie menej výhodných platových tabuliek objektívne odôvodnené požiadavkou dosiahnuť strednodobé až dlhodobé štrukturálne zníženie nákladov štátnej služby s ohľadom na rozpočtové obmedzenia, ktorým čelí štát a/alebo dôležitosť zachovania dobrých pracovných vzťahov s existujúcimi civilnými a štátnymi zamestnancami?
3. Bola by odpoveď na druhú otázku odlišná, ak by štát mohol dosiahnuť ekvivalentné úspory tým, že zníži plat všetkých učiteľov o oveľa nižšiu sumu ako zníženie, ktoré sa uplatnilo len na novoprijatých učiteľov?
4. Bola by odpoveď na druhú alebo tretiu otázku odlišná, ak by rozhodnutie neznižovať nevýhodne platové tabuľky uplatniteľné na učiteľov, ktorí už boli zamestnaní, bolo prijaté v súlade s kolektívnou zmluvou medzi vládou ako zamestnávateľom a odbormi zastupujúcimi štátnych zamestnancov, a na základe ktorého by sa vláda zaviazala ďalej neznižovať plat existujúcich štátnych zamestnancov, ktorých plat už bol predmetom zníženia a (vzhľadom na) dôsledky v pracovných vzťahoch, ktoré by vyplynuli z nedodržania tejto dohody, berúc na vedomie skutočnosť, že nová platová tabuľka zavedená v roku 2011 nebola súčasťou takejto kolektívnej zmluvy?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

18 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78 vykladať v tom zmysle, že opatrenie, o ktoré ide vo veci samej, ktoré od určitého dátumu stanovuje pri prijatí nových učiteľov do zamestnania uplatnenie platových tabuliek a zaradenie do platových stupňov, ktoré sú menej výhodné než tie, ktoré boli uplatnené podľa pravidiel predchádzajúcich tomuto opatreniu na učiteľov prijatých do zamestnania pred týmto dátumom, predstavuje v zmysle tohto ustanovenia nepriamu diskrimináciu na základe veku.

- 19 Na úvod treba pripomenúť, že z článku 2 ods. 1 smernice 2000/78 v spojení s jej článkom 1 vyplýva, že na účely tejto smernice si zásada rovnosti zaobchádzania vyžaduje, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená najmä na veku. Okrem toho z článku 2 ods. 2 písm. b) uvedenej smernice vyplýva, že na účely tejto smernice o nepriamu diskrimináciu na základe veku ide, keď zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax by uviedli osoby určitého veku do nevýhodného postavenia v porovnaní s inými osobami, iba že by sa takýto predpis, kritérium alebo zvyklosť dali objektívne odôvodniť oprávneným cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa by boli primerané a nevyhnutné.
- 20 Na účely určenia, či sa pán Horgan a pani Keeganová môžu odvolávať na zásadu pripomenutú v predchádzajúcom bode, treba preto overiť, či sa s učiteľmi prijatými do zamestnania po 1. januári 2011 a s učiteľmi prijatými pred týmto dátumom zaobchádza rozdielne na základe veku, ktorý mali v čase svojho nástupu do zamestnania.
- 21 V tejto súvislosti zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, vyplýva, že Írsko sa od 1. januára 2011 rozhodlo zmeniť podmienky odmeňovania novoprijatých úradníkov, a to vrátane učiteľov tým, že stanovilo zníženie plátov o 10 % a zaradenie do prvého stupňa platovej tabuľky namiesto zaradenia do druhého alebo tretieho stupňa.
- 22 Tieto nové podmienky sú uplatniteľné na situáciu pána Horgana a pani Keeganovej, ako aj na iných učiteľov prijatých po tomto dátume a nie je spochybnené, že uvedené osoby vykonávajú prácu porovnateľnú s prácou učiteľov prijatých pred uvedeným dátumom.
- 23 Naopak, učitelia prijatí pred 1. januárom 2011 boli nevyhnutne zaradení do svojich platových stupňov na základe predchádzajúcich podmienok účinných k dátumu ich prijatia do zamestnania, čo určovalo výšku ich odmeny.
- 24 Z uvedeného vyplýva, že tento rozdiel v zaobchádzaní vyplýva z dátumu prijatia jednotlivých učiteľov do zamestnania, keďže predchádzajúce alebo nové pravidlá týkajúce sa platových tabuliek alebo zaradenia do platových stupňov sa uplatnia v závislosti od tohto dátumu.
- 25 Jediným relevantným kritériom na uplatnenie nových pravidiel týkajúcich sa platovej tabuľky a zaradenia do platových stupňov je teda postavenie „novoprijatého úradníka od 1. januára 2011“, a to nezávisle od veku úradníka v čase jeho prijatia do zamestnania. V dôsledku toho toto kritérium, podľa ktorého závisí uplatnenie nových pravidiel len od dátumu prijatia do zamestnania ako objektívnej a neutrálnej skutočnosti, zjavne nezohľadňuje vek osôb prijatých do zamestnania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2008, Centeno Mediavilla a i./Komisia, C-443/07 P, EU:C:2008:767, body 81 a 83).
- 26 Okrem toho vnútroštátny súd spresnil, že aj keď pán Horgan a pani Keeganová a iní učitelia prijatí do zamestnania po 1. januári 2011 boli v čase ich prijatia do zamestnania väčšinou mladší, než učitelia prijatí do zamestnania pred týmto dátumom, takže k uvedenému dátumu približne 70 % z nich malo najviac 25 rokov, je taktiež nepochybné, že bez ohľadu na rok prijatia do zamestnania mali tak učitelia, ktorí nastúpili po 1. januári 2011, ako aj učitelia, ktorí nastúpili pred týmto dátumom, v priemere najviac 25 rokov.
- 27 Z vyššie uvedeného vyplýva, že nové podmienky odmeňovania zavedené Írskom nevychádzajú z kritéria, ktoré je neoddeliteľne alebo nepriamo spojené s vekom učiteľov, takže sa nemožno domnievať, že nová právna úprava zavádza rozdielne zaobchádzanie na základe veku (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2012, Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt Gesellschaft, C-132/11, EU:C:2012:329, body 29 a 30).

- 28 Vzhľadom na tieto úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78 sa má vykladať v tom zmysle, že opatrenie, o ktoré ide vo veci samej, ktoré od určitého dátumu stanovuje pri prijatí nových učiteľov do zamestnania uplatnenie platových tabuliek a zaradenie do platových stupňov, ktoré sú menej výhodné než tie, ktoré boli uplatnené podľa pravidiel predchádzajúcich tomuto opatreniu na učiteľov prijatých do zamestnania pred týmto dátumom, nepredstavuje v zmysle tohto ustanovenia nepriamu diskrimináciu na základe veku.

O druhej až štvrtej otázke

- 29 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú až štvrtú otázku.

O trovách

- 30 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 2 ods. 2 písm. b) smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, sa má vykladať v tom zmysle, že opatrenie, o ktoré ide vo veci samej, ktoré od určitého dátumu stanovuje pri prijatí nových učiteľov do zamestnania uplatnenie platových tabuliek a zaradenie do platových stupňov, ktoré sú menej výhodné než tie, ktoré boli uplatnené podľa pravidiel predchádzajúcich tomuto opatreniu na učiteľov prijatých do zamestnania pred týmto dátumom, nepredstavuje v zmysle tohto ustanovenia nepriamu diskrimináciu na základe veku.

Podpisy